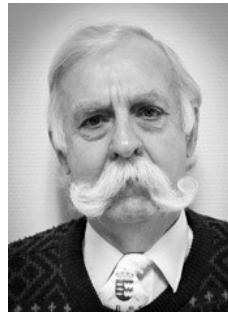

Västernorrlands Regementes Minnesstenar

Av David Lundin och Eilert Norlin

Artikelförfattarna är båda medlemmar i Västernorrlands Regementes kamratförening.

Det finns sju minnesstenar som har anknytning till Västernorrlands Regemente. Tre av dessa stenar, den i Viksmon, Sollefteå läger dock endast den stora stenen, samt den vid regementsparken ritades av arkitekt Waldemar Granlund född 1890 i Harads socken Norrbotten. Granlund drev egen arkitektfirma i Sollefteå och var boende i staden.

Stenhuggaren Pher Fritiof Lögberg född 1901 Vid Graninge Bruk. Han utformade Granlunds stenar, vilka togs från Ledingeberget. Pher erhöll medalj och diplom av Kungliga Västernorrlands Regemente I 21 den 4 juli 1954 för ett gott utfört stenarbete. Pher drev eget stenhuggeri vid Graningebruk där även gravstenar tillverkades. Han var nog också smideskunnig, då han även tillverkade två järngrindar till Tjälls Gård ägd av Familjen Ekman och även handverktygen för stenhuggning. Utöver minnesstenarna finns det två stenar på Sollefteå läger. En som rests till minne av Oscar II besök 1902 och en till minne av 4. Intendenturkompaniet.

Foto från David Lundin

Minnessten i Viksmon

Vapenövningsplats

1836-1847

För

Västernorrlands

Beväringsskvadron

Till värn för fred och frihet övas nu länets värnpliktiga vid
Kungl. Västernorrlands

Regemente

Efterföljare till forna tiders
krigsmannauppådd inom

Ångermanland och Medelpad

Viksmöns dåliga kommunikationer gjorde att man efter några år flyttade övningsplatsen till Sånga mo, 20 km nedströms Sollefteå. Dit var förbindelserna utomordentliga, genom de ångbåtar som från mitten av 1800-talet trafikerade Ångermanälven. Övningstiden vid Västernorrlands Beväringsbataljon var kort. Under 1860-talet bestod den bara av 30 dagar och man kunde faktiskt köpa sig helt fri från krigstjänst.

Stenen restes 1936 och invigdes den 25 augusti 1937, till minne av Viksmöns vapenövningsplats 1836-1847. Arkitekt Valdemar Granlund Sollefteå har ritat stenen och den har huggits av stenhuggare Pher Fritiof Lögdberg Graninge.

Foto David Lundin

Minnessten på Sånga mo

Å SÅNGA MO
VAPENÖFVADES
KUNGL. VÄSTERNORRLANDS
BATALJON
OCH REGEMENTE
ÅREN 1848-1898

STENEN RESTES ÅR 1918

Minnesstenen restes till minne av Kungliga Västernorrlands Bataljon och Regemente vapenövningsplats åren 1848-1898.

Övningarna på Sångamo bestod till stor del av exercis och man fick inte avlossa mer än tre skarpa skott. In- och utryckning vid Sånga mo var vilda tillställningar med rymningar och fylleri. Annars var livet, åtminstone för officerarna, något av en idyll med närhet till Sånga brunnsanstalt till vilket hörde ett hotell och dess nöjesutbud. Efterhand utökades

övningstiden till 90 dagar och Sånga mo uppfyllde inte längre tidens krav. Den kraftiga befolkningstillväxten i länet hade årskullarna blivit för stora. Mathållning och sanitära förhållanden på Sånga mo var alltför primitiva.

Foto David Lundin

Minnessten på Sollefteå läger

SOLLEFTEÅ LÄGER
VAPENÖVNINGSPLATS
FÖR
KUNGL. VÄSTERNORRLANDS
REGEMENTE
1898-1911

1898 var sångaepoken slut och förbandet flyttade till Sollefteå. Vid förhandlingar med Graningeverken hade ett avtal träffats om att förbandet skulle placeras på Bruksmon. Den nya övningsplatsens namn blev Sollefteå läger. 1899 övades det för första gången på Sollefteå läger. Under de första åren på 1900-talet avvecklades indelningsverket som ersattes av en värnpliktsarmé. Den nya

värnpliktsarmén skulle ha fast anställda officerare, det skulle råda allmän värnplikt för män och soldaterna skulle vara förlagda i nybyggda kaserner i städerna. Tjänstgöringstiden för värnpliktiga vid infanteriet skulle omfatta 240 dagar. Tiden på Sollefteå läger blev därför tämligen kort, dryga 10 år. Ändå var det här Västernorrlands Beväringbataljon utvecklades till Västernorrlands Bataljon för att till slut bli Västernorrlands Regemente. Även minnesstenen på Sollefteå läger ritades av arkitekt Valdemar Granlund från Sollefteå och den höggs av stenhuggare Pher Fritiof Lögberg i Graninge.

Foto David Lundin

Minnessten på Sollefteå läger

Oscar
11 juli 1902

Stenen är placerad bredvid den stora minnesstenen på Sollefteå läger. Den restes till minne av Oscar II:s besök vid Kungl. Västernorrlands regemente på Sollefteå läger den 11 juli 1902.

Foto David Lundin

Minnessten på Sollefteå läger

Int 4
1914-1927

Stenen restes till minne av 4. Intendenturkompaniet som var lokaliserat till Sollefteå läger 1914-1927. Stenen finns på Sollefteå läger.

Minnessten i Västernorrlands regementes park

Foto Sven-Olof Braff

Till MINNET
av under beredskaps-
tjänstgöring 1939-1945
förolyckad personal
vid Kungliga Västernorr-
lands regemente.

Fänrik N C Pettersson
*28/6 1916 †21/8 1942
Fänrik C H Malmqvist
* 6/12 1919 † 28/3 1943
Värnpliktige E Sjöberg
*28/11 1919 † 20/6 1943
Värnpliktige R H B Sahlberg
* 1/9 1920 † 3/9 1943
Värnpliktige E Persson
* 2/11 1913 † 8/12 1943
Värnpliktige A V Näslund
*2/7 1909 †8/12 1943
Värnpliktige S G Thyr
*20/4 1922 †5/6 1944

Stenen avtäcktes på Regementets dag den 21 augusti 1949.

Vid I 21/Fo23 och NB 21 nedläggning och T 3:s omlokalisering till Östersund år 2000 höggs följande text in på stenens baksida:

Här övade infanteri- och trängförband
1911 – 2000.

Värnpliktige C H Björklund

14/10 1922 †5/6 1944

Löjtnant O H R Lönnblad

26/1 1918 †28/10 1944

Värnpliktige S E Nordlander

* 17/3 1919 †23/11 1942

Värnpliktige B Hansson

* 11/12 1914 † 7/6 1940

Minnessten i Valsjöbyn Jämtland

1944

TYR

+

BJÖRKLUND

Foto Hans Naucér

Hans Naucér berättar: Min far Einar Naucér var chef för det kompani som svarade för denna del av gränsen och som dagligen skickade en pluton till byggandet av befästningen Klintaberg, namnet efter officeren vid I 21 Magnus Wilhelm af Klinteberg.

Den 5 juni 1944 höjdes beredskapen i Jämtland inför en befarad tysk invasion och gränsen minerades. Inga minskisser fick upprättas, då man befarade att de kunde komma i tyskarnas händer. Endast minfria passager delgavs förbanden.

Min far följde den 5 juni med den styrka som skulle avlösa en postering som i några dygn varit grupperad cirka 50 m bortom den plats där minnesstenen nu står.

Vid återmarschen, då avlösningen var genomförd, gick två man upp i bredd och pratade, trots att detta var förbjudet. En, kanske två stridsvagnsminor, exploderade och S. G. Thyr och C. H. Björkman omkom. Resten av styrkan slungades framåt av tryckvågen och några i styrkan fick splitterskador.

De som överlevde olyckan träffades senare vid flera tillfällen. De "levde" med denna tragiska händelse under återstoden av sina liv. Stenen är rest av enskilda år 1944.

Foto Jan Andersson

Minnessten i Gäddede Jämtland

28/10 44

Löjtnant
H O R Lönnblad
Vpl
E A Olsson
Rällån

Sveriges beredskap i
orostrid krävde deras liv

O H R Lönnblad och E A Olsson omkom i samband med minröjning. Minnesstenen restes till deras minne 1945. Den består av hopsamlad natursten och en skifferplatta med text.

Foto Sven-Olof Braf.

Gravsten på Sollefteå kyrkogård

KUNGL.
VÄSTERNORRLANDS
REGEMENTES
BEGRVANINGSPLATS

I graven vilar åtta Västernorränningar.
Gravplatsen är upplåten från 1911-12-17
på all framtid. Fortifikationsverket ansvarar för skötseln av gravplatsen.